

Культурологія

The most widely used term, connected with the cultural universals is the archetype. In many contexts we can view as its synonyms "idea", "eidos", "motif" etc. The artistic interpretation of the archetype leads to the emergence of the archetypal image, that combines general and individual traces.

The concept of archetype can be complemented with the concept of "signature" as the main archetype of a certain paradigm. It seems possible to suggest also the term "mythos" as the invariant plot of a certain culture that consists of its main mythologemes. As mythos is always diffuse, it needs reconstruction. O. Spengler came close to defining the mythos of the Faust Culture.

We can make a hypothesis that the closeness of the mythoi is one of the characteristics of the closeness of cultures, and thus the factor of the better or worse intercultural mutual understanding. In a sense, the culturological hermeneutics is a means of understanding mythos of a culture.

The intercultural dialogue as the dialogue of the ethnonational worlds happened throughout the human history. It can take different forms, both peaceful and aggressive, symmetrical and asymmetrical. Ukrainian culture for a long time was mostly a recipient. But in our time there is a hope that it will have a more active role in the mutual enriching of the different cultures.

Thus, as every work of art is created not in the cultural vacuum, we should note its context, including the whole paradigm. The understanding of the differences between the worlds of the author and the recipient helps to find their common traces, which leads to the understanding. The cultural-hermeneutic study aims at achieving this, turning the hermeneutical circle into a spiral, that can bring us to the potentially never-ending in-depth studying of the work of art, and through it – the human soul, culture and the world.

Key words: archetype, context, culturological hermeneutics, paradigm, artistic interpretation.

УДК 008 (477)

Копієвська Ольга Рафіїлівна

кандидат педагогічних наук, доцент

КУЛЬТУРНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Стаття присвячена актуальній проблемі сучасності, яка порушує питання щодо ролі і місця культури у визначенні національного інтересу. В основу статті покладено наукові підходи до розуміння поняття "національний інтерес", аналізуються його ознаки, фактори і елементи, які мають вплив на визначення предмета дослідження.

Окрема увага приділена до характеристики української культурної реальності, окреслюється коло питань, що супроводжуються визначенням національного інтересу в Україні. На фактологічному матеріалі визначаються культурні потреби різних суб'єктів діяльності у сфері культури, аналізується їх роль і місце в процесі формування національного інтересу.

Ключові слова: культура, культурна функція, національний інтерес, людина, держава, громадянське суспільство.

Усвідомлення потреб людини, держави, громадянського суспільства, що характеризуються внутрішніми і зовнішніми відносинами в усіх життєво важливих сферах політичного, суспільного життя, визначається національним інтересом. В основу традиційного розуміння поняття "національний інтерес" покладені ознаки, які визначають самоідентифікацію держави і її населення. До них належать політичні, географічні, економічні і культурні ознаки.

Щодо зовнішнього світу національний інтерес дає змогу виокремити державу із загальної картини світу, визначаючи її неповторність і індивідуальність. При цьому до основних факторів, що визначають національні інтереси, відносяться: геополітичне положення й національні особливості; наявність ресурсів та відповідного потенціалу; сформовану систему прийняття стратегічних рішень; місце в системі міжнародних відносин. Основними елементами розрахунку національного інтересу виступають: зовнішня і внутрішня безпека, конституційний лад, власна система цінностей.

Доктриною будь-якої країни є продукт її стратегічної культури, який включає історично сформований метод вирішення життєвоважливих для країни проблем. Стратегічна культура обумовлюється національними традиціями, просторовим, географічним положенням, світоглядом і світосприйняттям, історичним досвідом. Стратегічна культура визначає стиль поведінки країни на міжнародній арені, стиль керівництва країною, спроможність мобілізуватися на випадок захисту національних інтересів тощо [1]. Слід наголосити, що розуміння стратегічної культури в національному інтересі є актуальною для України темою.

Отже, культура в її різноманітному значенні є основою національного інтересу. Саме на основі чіткого розуміння поняття "культура" має формуватися національний інтерес країни. Проте саме культура як складова національного інтересу є питанням, яке потребує певного наукового розгляду,

що і дозволило сформувати мету дослідження, яка полягає у спробі вивчення концептуальних основ розуміння культури в процесі визначення національного інтересу України.

На основі розуміння національного інтересу формуються наукові напрями, які по-різному трактують зміст і значення цього поняття – залежно від ідеологічних позицій вчених і дослідників.

Загальнотеоретичні аспекти поняття національний інтерес є предметом дослідження представників різних наукових течій (У. Гладстон, Г. Моргентау, О. Тьеррі). Предметом наукового аналізу є підходи до поняття "національний інтерес", його функції, ознаки, основні елементи і класифікація.

З огляду на те, що в Україні немає чіткого розуміння національних інтересів, їх постійних та змінних складових, постає нагальна потреба в осмисленні національного інтересу на теоретичному і практичному рівнях (як усвідомленому суспільною думкою понятті). Причому така потреба виникає тоді, коли різні суспільно-політичні сили отримують можливість впливати на прийняття важливих політичних рішень. Така можливість з'являється в процесі становлення представницької демократії і правової держави, що, в свою чергу, передбачає формування нації не лише як етноносіїв, а й як членів громадянського суспільства, де громадянство в суспільно-політичній свідомості первинне.

Поняття "національний інтерес" вперше зустрічається в лексиці французького державного діяча Огюстена Тьеррі та лідера ліберальної партії Великобританії Уільяма Гладстона [2]. В працях вищезазначених діячів поняття "національний інтерес" уособлює особливості життя народу тієї чи іншої країни, який характеризувався внутрішньою єдністю мови, культури, духу народу. Так, французький історик Огюстен Тьеррі стверджував, що саме історія накладає свій відбиток на визначальні політичні курси будь-якої країни [3].

Національний інтерес пов'язують і з ім'ям Наполеона, який наприкінці життя, підводячи підсумок власної державної діяльності, ставив собі в заслугу те, що захищав інтереси французької нації. Так, Д.М. Туган-Барановський зазначає, що Наполеон виявився спроможним "зрозуміти основні інтереси нації, і на цій підставі розробити соціально-політичну програму Франції оптимальну як з точки зору досягнення особистого успіху, в реалізації якої були зацікавлені різні верстви населення, особливо буржуазія і селянство" [4, 21].

Класик американської політичної науки Генрі Моргентау визначає національний інтерес як довготривалий, життєво важливий принцип розвитку нації. На його думку, національні інтереси полягають в прагненні представників однієї нації до об'єднання на основі спільності культури (мови, сімейних, релігійних, моральних етичних традицій і звичаїв на основі єдиної політичної системи і політики). При цьому національні інтереси він ділить на постійні і змінні. До постійних Генрі Моргентау відносить забезпечення зовнішньої безпеки держави. До змінних – національні традиції, індивідуальні якості політичних лідерів, тенденції в економіці, соціальній сфері і т.д. Інтерес, визначуваний як влада/сила – об'єктивна, універсально обґрунтована категорія. Але не тому, що вона нібито встановлена раз і назавжди; зміст і спосіб володарювання обумовлені політичним і культурним контекстом [5, 503].

Національний інтерес має враховувати відносини між всіма суб'єктами держави. Тому інтереси країни чи національні інтереси проявляються під час взаємодії всіх суб'єктів громадянського суспільства.

З огляду на вищезазначене слід наголосити, що саме формування громадянського суспільства в Україні, актуалізує цю проблему і потребує її розгляду в новому ракурсі.

Якщо в країнах Західної Європи формування правової держави відбувалось при наявності розвинених структур громадянського суспільства і в його межах, то Україна йде дещо іншим шляхом. Здійснюється спроба розбудувати правову державу за відсутності сильного, здатного захистити інтереси своїх членів громадянського суспільства. Крім цього, у більшості населення відсутня приватна власність, а остання як відомо із західноєвропейської історії основа становлення інституцій громадянського суспільства. Логіка Заходу: державні інтереси – суспільні інтереси – національні інтереси; Україна: державні-національні інтереси. Тому при визначенні національного інтересу слід враховувати побажання і інтереси різних груп громадянського суспільства. Національний інтерес має враховувати і підкреслювати їх соціальну і культурну індивідуальність.

Змістовна сутність національного інтересу має враховувати ознаки, які науковці класифікують так: за ступенем спільності: індивідуальні, групові, корпоративні, громадські, національні, загальнолюдські; по суб'єктах: особистості, суспільства, держави, коаліції, держави світової спільноти; за сферами діяльності: економічні, зовнішньополітичні, внутрішньополітичні, військові, інформаційні, духовні; за ступенем значущості: життєво важливі; поточні [6].

Від розуміння природи національних інтересів, оскільки вони безпосередньо пов'язані з практичною політичною діяльністю, залежить розробка зовнішньої і внутрішньої політики держави. Така

політика повинна поєднувати різноманітні, різноспрямовані пріоритети і забезпечувати політичну стабільність, динамічність розвитку ринкової економіки, ефективне вирішення соціальних, етнічних та конфесійних проблем.

Національні інтереси формуються потребами суспільного розвитку, усвідомленими як певна цілісність з подальшим виокремленням ієрархії пріоритетів внутрішньої і зовнішньої політики. Головним питанням при визначенні національних інтересів є спроможність влади розробляти і здійснювати внутрішню і зовнішню політику держави, таким чином, щоб виражати в ній потреби суспільного розвитку. Головне завдання – перетворити інтереси окремих громадян, соціальних і зацікавлених груп в сукупний національний інтерес шляхом зведення всіх цих інтересів до єдиного знаменника.

Отже, національні інтереси – сублімований вираз сукупних соціальних інтересів різнорівневого характеру, що складають основу формування державної стратегії, спрямованої на створення оптимальних внутрішніх і міжнародних умов для розвитку нації як суспільства і держави.

Національні інтереси – оптимальна форма виразу консенсусу досягнутого владою і суспільством, так як і консенсусу всередині суспільства.

Основою формування національних інтересів є характерна для даного суспільства сукупність цінностей: "свобода", "демократія", "соціальна рівність", "економічний добробут", "розвиток", "індивідуальна безпека", "соціально-культурні традиції та орієнтації". Значний вплив на національні інтереси мають локальні особливості яким характеризується нація, що, в свою чергу, включає: історичний досвід, традиції, етнонаціональну ментальність, національний характер, національну ідею, тощо. За таких ознак можна говорити про те, що національний інтерес виступає однією з головних умов формування національної і культурної ідентичності.

Часи незалежності дозволили значною мірою розширити фактичний зміст культури, її значення в національному інтересі України. Практики і науковці пов'язують цей процес з культурною функцією держави [7, 59]. Інтереси держави в реалізації культурної функції полягають в створенні умов розвитку соціально-культурної інфраструктури, яка спрямована на реалізацію конституційних прав і свобод людини і громадянина в забезпеченні культурних потреб і використання її в цілях забезпечення непопорушності суверенітету, територіальної цілісності, політичної, економічної і соціальної стабільності, в безумовному дотриманні законності і правопорядку. Практична реалізація культурної функції держави спрямована на забезпечення захищеності її національних інтересів в культурній сфері, що визначаються сукупністю збалансованих інтересів особи, суспільства і держави. Інтереси в культурній сфері полягають в реалізації конституційних прав людини і громадянина на доступ до культурних індустрій, які сприяють духовному і інтелектуальному розвитку особистості [8, 32-33]

Національний інтерес в концентрованому вигляді виражає цілі і способи їх досягнення, які закріплюються за певними суб'єктами політичної діяльності, відображає певний політичний статус останніх як всередині держави, так і на міжнародній арені. Визначаючи діяльність нації-держави в культурі, національний інтерес є показником внутрішньої і зовнішньої політики.

Центральне питання взаємозв'язку державних і національних інтересів і врахування останніх у державній культурній політиці – це питання про те, в якій мірі влада працює "на себе" і в якій – на суспільство. Тобто йдеться про ступінь інтеграції, врахування в політиці держави інтересів різних соціальних груп і верств населення і поєднання їх з реальними можливостями держави (рівнем економічного і соціального розвитку, ресурсним потенціалом, реальним станом фінансової системи, геополітичною ситуацією, етнічною, культурною приналежністю та ін.).

Як свідчить історичний досвід, найбільша небезпека при осмисленні, розробці і реалізації національних інтересів полягає в жорсткому взаємозв'язку цих інтересів з ідеологією. Національні інтереси за своєю сутністю повинні бути вищими за будь-яку ідеологію, оскільки самі виступають як ідеологія, перебираючи на себе функції останньої. Не останню роль в цьому має відіграти національна самоідентифікація України. Звернення до дискурсу національного інтересу, аналіз його змін, трансформацій і метаморфоз, виявлення ролі і значення в зовнішній і внутрішній культурній політиці держави дасть можливість Україні знайти місце в світовому цивілізаційному процесі.

На основі розробленої концепції національного інтересу, складовою якого є інтерес в сфері культури, мають формуватися стратегічні і тактичні завдання внутрішньої і зовнішньої політики держави із забезпечення культурної функції держави.

Аналіз наукової літератури дає підстави виокремити низку складових національного інтересу в українській культурі.

Однією з важливих складових є збереження культурної спадщини, охорона і захист якої є пріоритетним обов'язком держави. Тому стратегія на найближчу перспективу уявляється такою: формування нормативної бази та повноцінної ефективної системи державних органів охорони культурної

спадщини. Саме цим шляхом пішла більшість країн, створивши при цьому відповідну правову базу для діяльності інституцій громадянського суспільства, функціональна спрямованість яких спрямована на збереження та захист об'єктів культурної спадщини від муніципального до загальнонаціонального, міжнародного (об'єкти ЮНЕСКО) рівня.

Складовою національних інтересів є дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина в сфері культури. Ефективність культурної функції держави передбачає: створення умов для дотримання встановлених законодавством доступу до культурних послуг; споживання культурних послуг і реалізацію культурних практик, задля забезпечення суспільного розвитку, консолідації суспільства, духовного відродження нації; формування удосконаленої системи збереження і раціонального використання культурних ресурсів, що становлять основу духовного потенціалу нації; розробку дієвих механізмів правового регулювання відносин в сфері культури і мистецтва; гарантування свободи творчості.

Реалії сьогодення пов'язані з процесами глобалізації, інтенсивність яких визначається впровадженням інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери життєдіяльності. Останнє дає підстави стверджувати, що необхідною складовою національного інтересу є захист культурного надбання від несанкціонованого доступу негативних явищ, які шкодять духовному здоров'ю нації.

Світовий та європейський досвід практичної реалізації культурної функції дає підстави стверджувати про важливість інформаційного забезпечення цієї функції, що є також складовою національних інтересів. Дана складова передбачає інформування громадян і міжнародної спільноти про державну культурну політику, її офіційну позицію щодо соціально значущих подій в країні і міжнародному співтоваристві, і забезпечення відкритого доступу громадян до культурних, духовних, дозвіллевих ресурсів.

Недосконалість правового регулювання суспільних відносин в сфері культури призводять до серйозних негативних наслідків. Так, правова недосконалість, відсутність практичних механізмів, матеріально-технічного забезпечення культури призводить до відповідних обмежень у реалізації конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян, духовного зубожіння країни.

Досвід багатьох країн світу підкреслює необхідність вивчення питань функціонування культурної політики та правового забезпечення культурної функції держави і переконливо доводить, що дослідженням цих питань повинно мати достатнє наукове обґрунтування, яке здійснюють відповідні наукові центри. Пріоритетним напрямком наукової діяльності центрів є вивчення питань пов'язаних з розробкою правових механізмів функціонування культурної функції держави та засобів їх контролю, як на державному, так і на рівні інституцій громадянського суспільства. Сучасна вітчизняна наукова спільнота має звертатися до вивчення питань щодо культурних прав, культурної мовної політики, міждисциплінарності у дослідженнях культурної розбудови тощо. Очевидно, що ці проблеми мають не тільки теоретичне значення, а й практичне. Крім того, науковцям спільно з практиками потрібно розробити рекомендації щодо формування громадянського суспільства з високими духовними та культурними потребами. Діяльність різних суб'єктів, які зацікавлені у розвитку вітчизняної культури, покликана в першу чергу впливати на проведення реальної політики в державі, регіонах, сприяти координації роботи між всіма учасниками культуротворчого процесу.

Постає необхідність у розробці єдиних організаційно-правових принципів з урахуванням загальних напрямів у регулюванні правовідносин у сфері культурної політики інших держав.

Реформування у сфері культури є прямим наслідком економічних перетворень, що відбуваються на вітчизняному просторі. Основою державних гарантій збереження і розвитку культури є державне фінансування. В зв'язку з цим необхідно в базових законах більш чітко регламентувати питання державної підтримки культури.

Одне із значущих місць у базових законах про культуру займають права громадян у сфері культури. Пропонується більш чітко в базових законах про культуру регламентувати права громадян в області культури. Слід забезпечити послідовну реалізацію в законодавстві курсу на будівництво демократичної, правової, соціальної держави, заснованої на принципах пріоритету прав і свобод людини і громадянина, верховенства права, злагодженої співпраці різних гілок влади щодо реалізації єдиної державної політики. При цьому пріоритет прав людини повинен гармонійно поєднуватися з інтересами суспільства і держави.

Існуючий стан культурної сфери в Україні зумовив появу не тільки проблеми реалізації культурних прав і свобод людини, а й проблеми розвитку і підтримки національної культури в цілому. До проблемних належить:

- порушення прав і свобод людини і громадянина щодо творчого розвитку, включаючи право вільно обирати, мати і поширювати культурні і духовні цінності та діяти відповідно до них;
- недосконалість правової системи забезпечення та реалізації культурної функції держави, що не дозволяє реалізувати єдину державну політику, і вимагає вдосконалення форм, методів і засобів

виявлення, оцінки і прогнозування розвитку світових, європейських, вітчизняних культурних процесів, а також формування системи протидії негативним тенденціям в культурі;

- реалізація і забезпечення державної мовної політики як важливого чинника духовного єднання і формування національної ідентичності, яка є основою територіальної цілісності держави;
- практична відсутність дійових державних програм, критеріїв і методів оцінки ефективності систем і засобів забезпечення культурної функції в державі;
- нескоординована діяльність органів державної влади, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності в сфері культури;
- недосконалість науково-практичних основ забезпечення напрямків культурної політики з урахуванням сучасної геополітичної ситуації, умов політичного і соціально-економічного розвитку країни;
- фінансова неспроможність забезпечення діяльності неприбуткових соціокультурних інститутів та їх розвитку;
- порушення принципу рівності щодо споживання культурних послуг різними соціально-демографічними групами населення;
- відсутність дієвої молодіжної політики з питань культурного та духовного розвитку підростаючого покоління, підтримка культури творчих ініціатив;
- формування почуття патріотизму і відповідальності громадянина за долю країни.

Вирішення вищезокреслених проблем можливе за умови забезпечення реальних організаційних форм і методів та різноманітних правових практик. Правові методи включають в себе розробку нормативних правових актів, що регламентують відносини і нормативних методичних документів з питань забезпечення культурної функції держави.

Аналіз змісту, форми і сутності національного інтересу, ролі культури в його визначенні дає змогу зробити висновок, що формування національних інтересів – еволюційний і тривалий історичний процес, що здійснюється в складному переплетінні економічних, соціальних, національно-ментальних та інших факторів, що в сукупності визначають зміст і характер культурно-історичного досвіду даного народу. У такій якості національні інтереси є суспільно-історичним феноменом і не можуть існувати незалежно від культурної свідомості їх носіїв. Вони мають найтісніший взаємозв'язок з культурною ідентичністю конкретної нації.

У цілях розбудови демократичної держави і реалізації вищезгаданих завдань національні інтереси повинні враховувати не тільки представники громадянського суспільства, а й головне – державні органи і посадовці в своїй повсякденній діяльності, яка має бути спрямована на удосконалення державних механізмів, які дозволили б в основу будь якої галузі, сфери ставити в пріоритет національний інтерес. В свою чергу, таке ставлення дозволить забезпечити розвиток держави спрямований на збереження національної ідентичності.

Культура, покладена в основу національного інтересу, дасть змогу: забезпечити повноцінне функціонування національних культурних практик; розширити можливість своєчасної інтенсифікації та формування відкритих культурних ресурсів; підвищить економічну спроможність національних культурних продуктів; створить і розширить межі споживання кращих зразків української культури; культурний товар та послуга зможе конкурувати на світовому культурному ринку; сформується загальнонаціональний міцний культурний простір в якому кожен громадянин України зможе реалізувати культурне право.

Задля розбудови України як сучасної європейської держави постає першочергове завдання щодо розробки та запровадження дійового комплексу організаційно-правових механізмів та заходів з просування національного інтересу в усіх життєво важливих сферах, розробити стратегічний план з розбудови української держави, заснованої на національному інтересі, а відповідно – забезпечити реалізацію визначених цілей і завдань.

Література

1. Национальные интересы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.grandars.ru>.
2. Брайс Дж. Вильям Гладстон; пер. с англ. А. Я. Гальперна под ред. и с прим. Л. Е. Оболенского. – СПб.: Типо-лит. Вайсберга и П. Гершунина, 1902. – 62 с.
3. Тьерри О. История завоевания Англии норманнами: о его причинах и последствиях до нашего времени в Англии, Шотландии, Ирландии и на материке; пер с фр. Т. 1. /Тьерри О. – СПб.: Тип. Деп-та уделов, 1858. – 262 с.
4. Туган-Барановский Д. М. Наполеон и власть : (Эпоха консульства) / Д.М. Туган-Барановский; Волгогр. гос. ун-т, Балаш. гос. пед. ин-т. – Балашов, 1993. – 303 с.

5. Моргентау Г. Международная политика // Антология мировой политической мысли: В 5 т. / Моргентау Г. – М., 1997. – Т.2. – С.501-507.
6. Национальные интересы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grandars.ru>.
7. Ромашов Р.А. Функции государства / Ромашов Р.А. // Теория государства и права. – СПб.: Питер, 2006. – С. 58-62.
8. Шестак В. С. Сучасний стан та перспективи законодавчого забезпечення реалізації культурної функції держави / В. С. Шестак // Право і безпека. – 2009. – № 1. – С. 30–35.

References

1. Natsional'nye interesy [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.grandars.ru>.
2. Brays Dzh. Vil'yam Gladston; per. s angl. A. Ya. Gal'perna pod red. i s prim. L. E. Obolenskogo. – SPb.: Tipo-lit. Vaysberga i P. Gershunina, 1902. – 62 s.
3. Terri O. Istoriya zavoevaniya Anglii normannami: o ego prichinakh i posledstviyakh do nashego vremeni v Anglii, Shotlandii, Irlandii i na materike; per s fr. T. 1. / Terri O. – SPb.: Tip. Dep-ta udelov, 1858. – 262 s.
4. Tugan-Baranovskiy D. M. Napoleon i vlast' : (Epokha konsul'stva) / D.M. Tugan-Baranovskiy; Volgogr. gos. un-t, Balash. gos. ped. in-t. – Balashov, 1993. – 303 s.
5. Morgentau G. Mezhdunarodnaya politika // Antologiya mirovoy politicheskoy mysli: V 5 t. / Morgentau G. – М., 1997. – Т.2. – С.501-507.
6. Natsional'nye interesy [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.grandars.ru>.
7. Romashov R.A. Funktsii gosudarstva / Romashov R.A. // Teoriya gosudarstva i prava. – SPb.: Piter, 2006. – С. 58-62.
8. Shestak V. S. Suchasnyi stan ta perspektyvy zakonodavchoho zabezpechennia realizatsii kulturnoi funktsii derzhavy / V. S. Shestak // Pravo i bezpeka. – 2009. – № 1. – С. 30–35.

Копиевская О.Р. Культурная составляющая национального интереса

Статья посвящена актуальной проблеме современности, которая раскрывает вопрос роли и места культуры в контексте определения национального интереса. В основу статьи положены научные подходы к пониманию понятия "национальный интерес", анализируются его признаки, факторы и элементы, которые имеют влияние на определение предмета исследования.

Внимание автора приковано к характеристике украинской культурной реальности, определяется круг вопросов, способствующих выявлению сущности национального интереса в Украине. На фактологическом материале определяются культурные потребности различных субъектов деятельности в сфере культуры, анализируется их роль и место в процессе формирования национального интереса.

Ключевые слова: культура, культурная функция, национальный интерес, человек, государство, гражданское общество.

Kopiyevska O. The cultural component of national interest

The article is devoted to the problem, which has put the issue of awareness of the importance of national interest in the process of modern nation. The basis of article consists of scientific approaches to understanding the concept of "national interest", defined by the signs of national interest, which include political, geographic, economic and cultural characteristics. In author's opinion, the feature that defined in the article allows to isolate the state of the overall picture of the world, defining its uniqueness and individuality.

Special attention is drawn to the author's definition of the main factors determining the national interest, the basic elements that have an impact on the calculation of national interest. The article reveals the essence of strategic culture, which includes historically-formed method of solving vital for the country's problems. In my opinion it is the strategic culture driven by national traditions, spatial, geographical location, outlook and worldview, historical experience. Strategic culture determines behavior of a country, management style, ability to mobilize in the event of protecting national interests.

This paper analyzes the general theoretical aspects of the concept of national interest as defined by (William Gladstone, Hans Morgenthau, A. Thierry).

The author emphasizes that it is due to the fact that in Ukraine there is no clear understanding of national interests, their fixed and variable components, there is an urgent need for understanding the national interest in the theoretical and practical levels (as informed public opinion concept).

The author emphasizes that it is the formation of civil society in Ukraine, updates the consideration of the national interest in a new perspective. Given the purpose of the article, the author refers to the practice of forming national interest in Western Europe. The author believes that the approach to the definition of national interest depends on the logic of the West, which is the next logical chain: the public interest – the social interest – the national interest; Ukraine in the chain, according to the author has the following logic: state and national interests.

Therefore, the author stresses the importance to incorporate the wishes and interests of different groups of civil society. The article reveals the needs of social development, which in author's opinion is the basis of national interest. The main task in this context is a task that is associated with the transformation of the interests of individuals, social groups and groups that are interested in the aggregate national interest.

Special attention is focused on the author's specifications of Ukrainian reality. The author notes that the time of independence allowed greatly expand the actual content of the culture, the value in the national interests of Ukraine. The factual material of citizens' cultural interests, their place and role in the formation of national interests of Ukraine has been determined. The role and place of ideology in the national interest has been revealed. National interests in its essence must be higher than any ideology, as most serve as an ideology, taking over the functions of the latter.

Analysis of the specific source base allowed the author to isolate certain number of components of the national interest in Ukrainian culture. This article analyzes the Ukrainian realities defined by their influence on the formation of national interest. According to the author it is essential to have consolidation of all interested parties of Ukrainian cultural state subjects to solve the problems. Activity of various actors who are interested in the development of Ukrainian culture is intended primarily to influence the conduct of the actual policy in the country, to promote coordination among all participants culturally creative process.

The author says, there is a need to develop common organizational and legal principles with the general trends in the regulation of relations in the cultural politics of other countries.

According to the author, the basis of government guarantees of the preservation and development of culture is public funding and therefore their legal regulation. The article ends with fundamental conclusions which allow determining the practical significance of theoretical positions discussed in the article. The author claims that, the formation of national interests is a long historical and evolutionary process that is carried out in a complex interplay of economic, social, national, mental and other factors that are combined to determine the content and nature of the cultural and historical experiences of the people.

As such, the national interest is a socio-historical phenomenon and can not exist independently of the cultural awareness of their speakers. They have the closest relationship with the cultural identity of a particular nation.

In order to build a democratic state and the realization of the above objectives, national interests must take into account not only the representatives of civil society, and most importantly – government agencies and officials. This activity should be aimed at improving the state mechanisms that would allow the foundation of any business to put national interest in priority.

Key words: culture, cultural function, the national interest, people, government, civil society.

УДК 168.522

Овчарук Ольга Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент

МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ЛЮДИНИ

У статті на основі узагальнення теоретичного досвіду наукових знань, розвиток яких припадає на першу половину XX століття, зокрема психологічної антропології, етноантропології та етнопсихології, обґрунтовано методологічний потенціал методу моделювання як способу формування образу людини у культурологічному контексті.

Ключові слова: модель, моделювання, модальна особистість, базовий тип особистості, метод пізнання, психологізм, психологічна антропологія, етноантропологія, етнопсихологія.

Питання про те, якою має бути людина майбутнього, є одним з найскладніших як у філософському, так і загальногуманітарному плані. Втім, від цього воно не стає менш привабливим як для вивчення вітчизняною, так і зарубіжною думкою, а також для дослідників, які представляють різні напрями наукових знань – філософію, філософську антропологію, естетику, етнопсихологію, соціологію, мистецтвознавство тощо. До осмислення людини як феномена культури долучається сьогодні і культурологія, методологічний інструментарій якої дає змогу застосувати широкий спектр сучасних наукових підходів та методологічних стратегій, сукупність яких створює унікальні можливості для розширення наукового простору пізнання.

Водночас функціонування культурології в умовах поліметодології не знімає важливого питання, пов'язаного із необхідністю розширення методологічних можливостей культурологічного знання, розвиток якого відбувається на засадах міжнаукового підходу. У цьому контексті актуальним, на нашу думку, виглядає залучення теоретичного потенціалу методу моделювання та обґрунтування його можливостей у сфері культурологічного дослідницького пошуку. Попри широке застосування названого методу в багатьох галузях знань – від ядерної фізики, комп'ютерних технологій, фізіології тощо – а також у різних напрямках гуманітаристики, зокрема у царині філософії, естетики, мистецтвознавства (Д. Белл, В. Бранський, Ю. Борев, О. Мороз, О. Оніщенко, Л. Столович, В. Федь та ін.), від-